

Ku2017/02410/DISK

2017-12-11:A8

Kulturdepartementet
Enheten för diskrimineringsfrågor

103 33 Stockholm

Sveriges Radio AB:s remissyttrande över betänkandet "Nästa steg? Del 2 Förslag för en stärkt minoritetspolitik" (SOU 2017:88)

Sveriges Radio AB har inbjudits att lämna synpunkter på rubricerat betänkande. Delbetänkandet berör i kapitel 11 public service-bolagens verksamhet och minoritetsspråken.

Utredningen föreslår att Sverige ska utöka sitt åtagande i förhållande till den s.k. språkstadgans artikel 11 punkten 3. I avsnitt 3.5.6 föreslås därför att regeringen i samråd med de nationella minoriteterna ska säkerställa att någon i styrelsen för Förvaltningsstiftelsen liksom i Granskningsnämnden för radio och tv ska representera de nationella minoriteternas och minoritetsspråkens perspektiv.¹ Detta gäller enligt förslaget samiska, finska och meänkieli.

Sveriges Radio avstyrker förslaget i sin helhet eftersom det riskerar att skada programbolagens oberoende.

Sveriges Radios uppdrag är stort och mångfacetterat, varje år sänds över 170 000 timmar radio. Publiken blir alltmer fragmentiserad, en vanlig vecka lyssnar 6,8 miljoner svenskar i åldern 9-79 år på Sveriges Radio.² Sveriges Radios uppdrag slås fast i sändningstillstånd och anslagsvillkor. Varje år redovisas det föregående årets verksamhet i en public service-redovisning som i detalj går igenom ekonomi, organisation, utbud och måluppfyllelse.

¹ SOU 2017:88, s. 107

² Public service-redovisningen för Sveriges Radio AB 2018 s. 14 ff

Public service-verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet samt bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället.³

Förvaltningsstiftelsen är en väsentlig del i den konstruktion som under decennier säkerställt de tre programbolagens oberoende. Det är Förvaltningsstiftelsen som äger de tre programbolagen. Det är styrelsen för Förvaltningsstiftelsen som utser ledamöterna i programbolagens styrelser, granskar bolagens årsredovisningar och beslutar om ansvarsfrihet. Konstruktionen går i grunden ut på att säkerställa armlängds avstånd till den politiska makten och garantera de tre programbolagen deras oberoende. Som konstateras i förra public serviceutredningen är stiftelsens roll och uppgifter av det slaget att den inte i normalfall ställs inför beslut i politiskt särskiljande frågor.⁴ Enligt stiftelseförordnandet är syftet med stiftelsen att främja självständigheten hos företag "som bedriver sändningar av ljudradio- och televisionsprogram i allmänhetens tjänst".⁵

Granskningsnämnden är en självständig nämnd inom Myndigheten för press, radio och tv. Ledamöterna utses av regeringen för tre år i taget och ledamöterna företräder, till skillnad från ledamöterna inom det pressetiska systemet, inget särskilt intresse utan utses enbart utifrån sin kompetens och erfarenhet inom ett visst område. Granskningsnämnden prövar om public service-bolagen uppfyllt sitt uppdrag så som det redovisats i den årliga public service-utredningen.⁶ Nämnden prövar också huruvida programmen uppfyller de innehållsmässiga bestämmelser som uppställs i sändningstillståndet. Såväl anmälarna, dvs. allmänheten, som programbolagen har ett stort intresse av att granskningen sker utan lojaliteter i någon riktning. Detta handlar om att upprätthålla trovärdigheten i prövningen så att allmänheten kan känna tillit till att denna sker självständigt och på så objektiva grunder som möjligt.

Förutsättningarna ovan, med en Förvaltningsstiftelse som ägare och en Granskningsnämnd som enbart granskar verksamheten i efterhand, skapar ett skydd för programverksamhetens integritet.

Sveriges Radio konstaterar att den parlamentariska public service-kommittén i sitt delbetänkande SOU 2017:79 föreslår att verkamma riksdagsledamöter inte ska kunna sitta i Förvaltningsstiftelsen styrelse, detta föreslås ske genom en ändring i stiftelseförordnandet.⁷

³ Prop. 2008/09:195, s. 17

⁴ SOU 2012:59, s. 332

⁵ Stiftelseförordnande för Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, fastställt genom regeringsbeslut den 12 december 1996. Stiftelseförordnandet har därefter ändrats två gånger, genom regeringsbeslut den 22 december 1999 respektive 15 februari 2007.

⁶ <http://sverigesradio.se/diverse/appdata/isidor/files/3113/c3e5e7c9-f487-483b-8064-914a46aec896.pdf>

⁷ SOU 2017:79, s. 157

Kommittén anser vidare att det bör slås fast i respektive programbolags bolagsordning att verksamma riksdagsledamöter inte ska kunna sitta i de enskilda bolagsstyrelserna.⁸ Syftet är att öka programbolagens oberoende och kommittén konstaterar att verksamma riksdagsledamöter i Förvaltningsstiftelsens styrelse ”medför en sammanblandning av roller som är olämplig”. Sveriges Radio delar den bedömningen.

Sveriges Radio åtnjuter tillsammans med Sveriges Television ett unikt förtroende från allmänheten.⁹ Förtroendet hänger samman med att publiken kan lita på Sveriges Radios oberoende gentemot andra aktörer och intressesfärer i samhället. Att utse enskilda ledamöter i Förvaltningsstiftelsen och i Granskningsnämnden ”i samråd med de nationella minoriteterna” vars uppdrag skulle vara att ”representera de nationella minoriteternas perspektiv”¹⁰ skulle inte enbart riskera detta oberoende, det skulle också dessutom ensidigt gynna vissa grupper och öka deras inflytande över public service på ett olyckligt och oproportionerligt sätt.

Sveriges Radio konstaterar således att förslaget strider mot avsikten som den parlamentariska public service-kommittén har att öka programbolagens oberoende och minska risken för en sammanblandning av roller som diskuteras i kommitténs delbetänkande¹¹. Det är således med viss förvåning som Sveriges Radio har tagit del av ett förslag som uppenbart inte skulle bidra till att stärka oberoendet utan riskerar detsamma. Grunden för de tre programbolagens verksamhet är att stå fria gentemot olika intressen i samhället. Detta för att upprätthålla legitimiteten i programverksamheten och den opartiska journalistiken.

I förlängningen är det vidare lätt att se en utveckling där även andra grupper och intressen skulle kräva att få inflytande över de tre programbolagen i form representation i Granskningsnämnden och Förvaltningsstiftelsens styrelse.

Avslutningsvis vill Sveriges Radio också framhålla att den punkt i språkstadgan som nu är aktuell lyder: *”Parterna förbinder sig att tillse att de som använder minoritetsspråk företräds eller beaktas i organ som med stöd av lag kan komma att inrättas med ansvar för att garantera frihet och pluralism”*. Sveriges Radio noterar att utredningen väljer att föreslå en ändring i linje med det mer ingripande alternativet nämligen att minoriteterna ska ”företrädas” i organen inte enbart ”beaktas”.

⁸ SOU 2017:79. s. 157

⁹ https://som.gu.se/digitalAssets/1655/1655881_larmar-och-g--r-sig-till.pdf (s. 99-100)

¹⁰ SOU 2017:88, s. 107

¹¹ SOU 2017:79

Mot bakgrund av vikten av att oberoendet garanteras för public service anser Sveriges Radio att regeringen bör kunna påvisa att Sverige redan idag beaktar minoritetsspråken i tillräcklig omfattning bl.a. genom de formuleringar som finns i programföretagens sändningstillstånd.

Stockholm den 7 mars 2018

Cilla Benkö
verkställande direktör